Nijmegen

[redacted]

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

Contactpersoon
griffie@nijmegen.nl

Ons kenmerk
E24.000657

Bijlage(n)
Bijgevoegd

Datum 19 februari 2024
Betreft Besluit gemeenteraad op uw inleidend verzoek voor een referendum van 22 december 2023

Geachte [redacted],

Deze brief en besluit wordt geadresseerd aan u, maar zal in kopie ook worden verzonden aan [redacted]

Op 22 december 2023 heeft u een voornemen tot het volgende inleidend verzoek bij de voorzitter van de gemeenteraad ingediend:

> REFERENDUM OVER HET RAADSVOORSTEL CHW-BESTEMMMINGSPLAN NIJMEGEN KANAALHAVENS- 7 (WAAL ENERGIE) - Bent u voor of tegen het bestemmingsplan Waal Energie, waarin onder meer een grootschalige elektriciteitscentrale is toegestaan, die tot 1 januari 2045 mag worden gestookt op aardgas met CO2-uitstoot?

Uit uw verzoek blijkt dat een belangrijke aanleiding voor uw verzoek is gelegen in het feit dat onderdeel van dit plan een grootschalige centrale voor de opwekking van elektriciteit is, waarbij de verbranding van aardgas tot minimaal 2045 is toegestaan. Tegengas Nijmegen verzet zich hiertegen (uit uw brief, paragraaf 'Waarom doen wij dit').

In de periode tot 24 januari had u de gelegenheid om ondersteuningsverklaringen te verzamelen voor het verzoek en heeft de referendumcommissie de gemeenteraad geadviseerd over de strijdigheid met artikel 2 lid 2 van de referendumverordening (met name gericht op de vraag: is er sprake van uitsluitingsgronden?).
U heeft voldaan aan de eis dat er 850 ondersteuningsverklaringen aan het verzoek ten grondslag moesten liggen. De referendumcommissie heeft in haar advies aan de raad aangegeven geen beletsel te zien in de uitsluitingsgronden, waarbij men de vraag of er sprake is van 'dringende redenen' aan de gemeenteraad heeft gelaten.

Dit heeft geleid tot een raadsvoorstel dat is besproken en gewogen, waarbij de gemeenteraad van Nijmegen op 31 januari jl. het besluit heeft genomen om uw inleidend verzoek tot het houden van een referendum niet in te willigen. Daarbij heeft de raad zich gebaseerd op het advies van de referendumcommissie en bijlagen zoals deze op de agenda stonden van de besluitronde van 31 januari 2024 en het ontwerpraadsbesluit waarop uw inleidend verzoek betrekking heeft. We lichten dit besluit hieronder toe.

Allereerst spreekt de gemeenteraad zijn waardering uit voor het door u ingediende verzoek. Er spreekt een grote betrokkenheid uit van u als indieners van dit verzoek en van alle Nijmeegse inwoners die uw verzoek hebben ondersteund. De gemeenteraad is zich ook bewust van de zorgen die leven in onze stad over de noodzaak van het afbouwen van het gebruik van fossiele energie. Het feit dat uw verzoek door ruim 2000 mensen ondersteund is, bevestigt dat beeld.

Toch heeft de gemeenteraad in meerderheid besloten om het inleidend verzoek niet in te willigen. De gemeenteraad ziet dringende redenen om geen referendum te houden (artikel 2, tweede lid, onder sub k van de Referendumverordening) en heeft de volgende overwegingen om tot deze conclusie te komen.

1. *De vraagstelling die op basis van de verordening is toegestaan, gaat niet over wat de indieners van het verzoek beogen, namelijk de keuze voor of tegen een centrale op fossiel gas*

Artikel 9 lid 2 van de referendumverordening luidt als volgt: *Bij een referendum op initiatief van de kiesgerechtigden wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij voor of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerp raadsbesluit.*

Een bestemmingsplan, en zeker dít bestemmingsplan, is complex en bestaat uit veel onderdelen. Er worden veel duurzaamheidsambities op het terrein gerealiseerd, waarbij de centrale slechts een onderdeel vormt.
De gemeenteraad constateert op grond van de beperkte speelruimte die de referendumverordening biedt voor de duiding van de vraagstelling, dat dit nooit zal leiden tot een eenduidig advies aan de gemeenteraad. Daarbij merkt de gemeenteraad op dat slechts de vraag stellen of mensen voor of tegen het bestemmingsplan zijn, niet zal leiden tot de door u als indieners gewenste vraagstelling. We stellen onze kiesgerechtigde inwoners daarmee namelijk niet voor de keuze om voor of tegen een gascentrale te stemmen.
Immers:

- men kan voor het bestemmingsplan stemmen, terwijl men tegen fossiel gas is, maar in het plan de mogelijkheden ziet om, via de duurzaamheidsambities, de voorwaarden strenger te maken;
- maar men kan ook tegen het bestemmingsplan stemmen uit duurzaamheidsoverwegingen, namelijk in de hoop daarmee een op fossiel gas gestookte centrale uit te sluiten.

Naar de mening van de gemeenteraad laat de complexiteit van planvorming in dit gebied zich lastig vatten in een ja-nee-stelling. Daarbij geldt eveneens, dat een stem tegen het bestemmingsplan tot gevolg heeft dat het nu (nog) geldende bestemmingsplan blijft gelden, waarin een op fossiel gas gestookte centrale ook mogelijk is. Een referendum zal daarom niet het beoogde doel, namelijk helderheid over de keuze voor of tegen een centrale op fossiel gas, bereiken.

2. *Er is weliswaar (enige) beleidsruimte voor de gemeente bij het bestemmingsplan, maar deze beleidsruimte is onvoldoende aanwezig met betrekking tot het eigenlijke doel waarvoor u een referendum wenst: helderheid over de keuze voor of tegen van een gascentrale*

De gemeenteraad is hierbij te rade gegaan bij de motivering in het advies van de referendumcommissie en bij het ontwerpraadsbesluit waar uw referendum zich op richt. In de kern gaat het hier om de vraag of op basis van aanwijzing in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (hierna: de BARRO), het Besluit kwaliteit leefomgeving (verder Bkl), de Elektriciteitswet en de Gaswet sprake is van uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever, waarbij de gemeenteraad geen beleidsvrijheid heeft. Waar de commissie zich slechts gericht heeft op de vraag, of hier sprake is van een uitsluitingsgrond, heeft de gemeenteraad dit breder gewogen en ook gekeken naar de vraag, of een referendum over dit onderwerp verstandig is.

Zoals de referendumcommissie in haar advies betoogt, zijn de publieke belangen, de doelstellingen en de bevoegdheden van het ministerie volstrekt helder. Eveneens is het onweersproken dat dit op gespannen voet kan komen met de besluitvorming in de gemeenteraad, als deze afbreuk doet aan de belangen van het ministerie. Anders gezegd: een lokale overheid kan problemen veroorzaken als zij de energievoorziening aan regels bindt waar de centrale overheid ook bevoegdheden heeft. De referendumcommissie constateert dat het Rijk - los van zijn eigen regierol - oog heeft voor de autonome positie van de gemeente Nijmegen. De commissie, signaleert ook dat het Rijk achteraf nog een interventie kan doen als men meent dat de gemeente zich te veel speelruimte toe-eigent. De commissie stelt, op basis van o.a. eerder door onze gemeenteraad vastgestelde amendementen, dat er ruimte is voor een zekere beperking, maar benoemt ook dat de gemeente een zeker risico neemt als zij bepaalde grenzen opzoekt.

De gemeenteraad vindt dit risico te groot. Het Rijk heeft weliswaar afgezien van het gebruiken van de rijkscoördinatieregeling, maar heeft dat gedaan in de wetenschap dat er juist op zoek werd gegaan naar een compromis tussen enerzijds het belang van het Rijk en het nationaal belang van energiezekerheid en anderzijds het zetten van stappen in de energietransitie en het belang dat Nijmegen hecht aan duurzaamheid.
Naar de mening van de gemeenteraad is er onvoldoende zekerheid dat het Rijk niet de regie terug zal nemen en een interventie zal plaatsen waartoe het Rijk immers wettelijk bevoegd is. Een referendum waarin men zich uitspreekt tegen het besluit een op fossiel gas gestookte centrale mogelijk te maken (met alle kanttekeningen zoals hierboven onder 1 geplaatst) kan daarom uitlopen op een grote teleurstelling: 'overruled' worden door het Rijk.

3. *De vertraging die een referendum met zich meebrengt, plaatst de duurzame initiatieven ter plaatse in de waagschaal*

Het referendum zou het bestemmingsplan voor heel het terrein voor een behoorlijk aantal maanden blokkeren. Dit zou onvoldoende recht doen aan de belangen van andere belanghebbenden die de ambitie hebben voor de bedrijfsmatige duurzame ontwikkeling van duurzame initiatieven, die de gemeenteraad van waarde acht voor de energietransitie, zoals bijvoorbeeld de duurzame binnenvaart. Het vormt een te groot risico dat deze initiatieven niet of niet tijdig vervuld worden. Immers, verschillende belanghebbenden hebben aangegeven niet te kunnen wachten op deze vertraging en dan op zoek te gaan naar een andere locatie voor het realiseren van hun duurzame initiatief.

Slot

Wij hopen u met deze onderbouwing duidelijk gemaakt te hebben, waarom de gemeenteraad uw verzoek niet heeft ingewilligd. U heeft ongetwijfeld kennis genomen van de verdere behandeling en besluitvorming over het bestemmingsplan. De gemeenteraad heeft daarbij met de vastgestelde amendementen getracht de daadwerkelijke inzet van een op fossiel gas gestookte centrale zoveel mogelijk te beperken en de controle daar op te versterken.

Bezwaarmogelijkheid

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na de dag van verzending bezwaar worden ingediend bij de gemeenteraad van Nijmegen, Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen.

Het bezwaarschrift bevat ten minste:

- uw naam, adres en handtekening;
- de datum waarop u uw bezwaarschrift schrijft;
- een omschrijving van het besluit waar u het niet eens mee bent (u kunt bijvoorbeeld datum en kenmerk van deze brief vermelden of een kopie meesturen);
- de reden waarom u het niet eens bent met dit besluit.

Het is mogelijk om uw bezwaarschrift digitaal in te dienen via een webformulier in de digitale balie van de gemeente Nijmegen (www.nijmegen.nl). Voor het indienen van een digitaal bezwaarschrift dient u in het bezit te zijn van een DigiD.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet. Degenen die een bezwaarschrift hebben ingediend kunnen, indien er sprake is van spoedeisend belang, tevens op grond van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, bij de president van de Arrondissementsrechtbank Arnhem, sector bestuursrecht, Postbus 9030, 6800 EM Arnhem vragen een voorlopige voorziening te treffen. Voor het behandelen van een dergelijk verzoek wordt griffierecht geheven.

De raad der gemeente Nijmegen,

[redacted]

drs. S.J. Ruta
raadsgriffier

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

[redacted]

Bijlagen:

1. Zie agenda besluitronde gemeenteraad Nijmegen van 31 januari 2024 onder agendapunt 7.3.1 Raadsvoorstel & bijlagen Inleidend verzoek referendum bestemmingsplan Waalenergie (03/2024)
2. Zie agenda besluitronde gemeenteraad Nijmegen van 31 januari 2024 onder agendapunt 7.3.2 Raadsvoorstel & bijlagen Gewijzigde vaststelling Chw-bestemmingsplan Nijmegen Kanaalhavens -7 (Waal Energie) (128/2023)